

Justitiedepartementet
Enheten för fastighetsrätt och
associationsrätt

Remissvar – Europeiska kommissionens förslag till direktiv om enmansbolag

(Er referens Ju2014/2639/L1)

Allmänt om förslaget

Revisorsnämnden (RN) som har inbjudits att lämna synpunkter på rubricerat förslag till direktiv vill anföra följande.

Direktivförslaget innehåller dels bestämmelser om en särskild företagsform (Societas Unius Personae – SUP) för enmansbolag utan personligt betalningsansvar för ägaren, dels speciella regler för, för svensk del, privata aktiebolag. Av den förklarande promemorian framgår att sedvanliga nationella regler ska tillämpas i de delar som direktivet inte innehåller särskilda bestämmelser. Av skäl 7 i förslaget till direktiv framgår att syftena med direktivet är dels att underlätta gränsöverskridande verksamhet för små och medelstora företag (nedan SME), dels att generellt underlätta bildande av dotterbolag i andra länder. Såvitt RN kan bedöma innehåller direktivet inga begränsningar i omfattningen av den verksamhet som kan bedrivas i de aktuella bolagsformerna.

Förslaget bygger i hög grad på synen att minskade administrativa krav ökar företagandet. I stället ska den enskilde företagaren ha rätt att, efter iakttagande av ett minimum av formella krav, strukturera sitt SUP-bolag efter egna behov. Det RN:s erfarenhet att ett minskat antal formella krav inte nödvändigtvis minskar kostnaderna för företagande. Den valfrihet som föreslås leder inte sällan till ökade kostnader såväl för företagaren som för hans eller hennes motpart (se t.ex. vad som nedan sägs om registrering av ledningspersoner). Detta gäller inte minst om verksamheten styrs av två parallella regelverk, i detta fall direktivets specialregler och aktiebolagslagens (2005:551) regler för privata aktiebolag.

Revisorsnämnden

Supervisory Board of Public Accountants

Det sagda innebär inte att RN har några invändningar mot att det tillskapas en ny associationsform för enmansbolag för SME-verksamheter. Samtidigt vill RN väcka frågan om det lämpliga i att de nya reglerna ska tillämpas även på bolag som används som etableringsform för verksamheter som bedrivs i t.ex. stora koncerner. I dessa fall gör sig även andra skyddsintressen gällande som gör att det finns skäl att ifrågasätta om det är lämpligt att sänka nivån på intressentskyddet på det sätt som här föreslås. Förslaget väcker frågor om t.ex. skyldigheten för ett SUP-bolag att upprätta årsredovisning och låta den vara föremål för revision i fall då en omfattande verksamhet bedrivs i bolaget eller den koncern i vilket bolaget ingår (jfr artikel 11.2).

Ägande av SUP-bolag

För det fall andelen i ett SUP-bolag ägs gemensamt av flera personer föreskrivs i artikel 15 att dessa personer ska utöva sina rättigheter genom en företrädare och att de är solidariskt ansvariga för företrädarens åtaganden. Denna beskrivning av företrädarens rätt att binda sina huvudmän bör ses i ljuset av den svenska fullmaktsläran. Det kan inte uteslutas att förslaget i denna del kan komma att sätta vedertagna fullmaktsregler ur spel. I stället föreslår RN en lösning där det solidariska ansvarets omfattning bestäms i nationell rätt.

SUP-bolagets ledning

Enligt artikel 22 i förslaget ska ett SUP-bolag ledas av ett ledningsorgan som har en eller flera ledningspersoner. I artikel 2 i förslaget definieras ledningsperson som varje ledamot av ledningsorganet som antingen utsetts formellt eller fungerar som ledningsperson i praktiken. Detta skulle innebära att även s.k. de facto-direktörer skulle omfattas av såväl behörighets- som ansvarsreglerna. Detta är en för svenskt vidkommande tidigare oreglerad lösning som väcker ett antal frågor av inte bara formell natur utan också frågor som rör sådan persons befogenheter och ansvar. RN skulle därför förorda en lösning där det är den enskilda medlemsstaten som ska avgöra om de facto-direktörer ska få företräda ett SUP-bolag.

En ytterligare fråga kring ledningen av ett SUP-bolag är att det enligt förslaget inte uppställs något krav på registrering av ledningspersonerna. Även om det i ett förenklingsperspektiv är förståeligt konstaterar RN att detta utarmar det skydd som i dag finns för ett aktiebolags intressenter i registreringskravet. Eftersom de intressenter som rättshandlar med SME:s med största sannolikhet också är SME:s måste här göras en intresseavvägning mellan de olika skyddsintressena och i förlängningen viljan att stimulera omsättningen i form av verksamheter i SME-form. Det är enligt RN:s mening inte givet att vare sig nämnda skyddsintressen eller omsättningsintresset bäst tillvaratas utan ett registreringskrav.

RN vill slutligen kommentera förslaget vad gäller bolagsledningens befogenheter att binda bolaget (artikel 24). Förslaget bygger i denna del på att varje person som utpekar sig som ledningsperson ska kunna binda bolaget. Lösningen är logisk eftersom det inte föreligger något registeringskrav. Samtidigt tillskapas ett oklart ansvarsförhållande när

det gäller ledningens kontrollansvar i de SUP-bolag där fler än en person ingår i ledningen.

Beslut om detta yttrande har fattats av RN:s chef, direktören Anita Wickström, i närvaro av chefsjuristen Adam Diamant som har föredragit ärendet.

Anita Wickström

Adam Diamant